

Addig jár a k ó r s /h/ o /w/ ...

A közmondás úgy tartja, hogy bizony eltörik az a korszak, amelyik túl gyakran jár a kútra. Kétségtelen: a séta nem éri meg a fáradságot. Érdemes-e tehát tollat ragadnia annak a magyarnak, aki „töri” anyanyelvét, azaz addig-addig fogalmaz s ír igénytelenül, mígnem neveltségessé válik? A hibásan—hanyagul odavetett betűk ugyanis — a szándékolt jelentés helyett — sokszor egészen mást fejeznek ki. Így a nyelvben — idegen szóval élve — kész „show”-műsorrrá torzulhat a számtalan írásbeli figyelmetlenség.

Egy beszéd közben kimondott hang, egy leírt betű az esetek jó részében hatalmas jelentőséggel bír. A történelem folyamán — a homouision—homoiusion vitájában — a vérpadot vállalták keresztények ezrei — egy „i” miatt. Csak magára vethet hát, aki fittyet hány a leírt betű, még gyakrabban az ékezet fontosságának! Lássuk, miképp állt bosszút a nyelv ördöge a gimnazistán, aki történelemórán ezt a címet írta fel füzetébe:

„A tőkés világgazdaság”

Majd gondolatait a következőképpen folytatta:

„A falu bikája is kizsákmányolta a parasztokat.”

Matematikából csupán feladatot kellett megoldania, melyben semmi más nem volt megadva, mint:

„két különböző magasságú gula” és „egymásra páronként merőleges hurok...”

Gimnazistánk figyelme azonban irodalomórán sem éledt, s oly „könnyedén” vetette papírra József Attila sorait, hogy ez sült ki belőle:

„Ej, dönts a tőkét, ne siránkozz...”

Biológián — amikor (vak)buzgósága a tetőfokára hágott — így határozta meg a burgonyát:

„... a föld alatt megvastagodott szarrész”.

Lyukasórán a gimnazista levélíráásra is szakított időt; barátját röviden tájékoztatta az aznap történetekről:

„Az aranyhal sokat ívott az akvárium vizéből.”

Édesanyja „hajas rétest sütött”.

„A savjában maradt autó megúsza a balesetet, ami a reggeli órákban történt.”

„Kóros nagyapját majdnem elgázolta egy motorkerékpár.”

Gimnazistánk figyelmetlenségei — bár szórakoztató műsorokban is megállnák helyüket — nem jökedvre fakasztanak. Elgondolkozhatunk ugyanis azon, vajon igényességet, odafigyelést tanul-e a külső világra mindinkább ráébredő, részben általa nevelődő diák. Ha körülnéz a lépcsőházban, az utcán s középületek előcsarnokaiban, akár az iskoláig érve „megtanulhatja” a nyelvtorzítás szabályát. Mi sem egyszerűbb ennél, amikor: a lépcsőházi ajtó

„nehezen nyillik”,

az emeletről gyakran a

„födszin”-re jutunk,

az IBUSZ

„túrisztikai programot hírdet”,

a menzai étlap legcsábítóbb ajánlata a
 „*mágjarakás*”,
 vagy a középiskola által meghirdetett rendezvény egyik fővédnöke
 „... Andrásfalvy Bertalan *miniszter* úr.”,
 s a program keretében megemlékeznek
 „a viszonylag fiatalon elhunyt Sajnovics János *haláról*.”
 El kell keserednünk egy-egy „*elírás*” láttán? Ha nem a figyelmetlenség, hanem játékos kedv
 alkotta, bárki nevéssen nyugodtan! Van-e jobb orvosság a rossz hangulatra, mint pl. a tömeg-
 közlekedési eszközökön olvasható számos — hasonló jellegű, mégis jópofa — felirat? Példáink
 szándékos szó-, illetve betűkihagyással „*keletkeztek*”.

Vonaton:

„*Kiha..lni* veszélyes és tilos!”

Autóbuszon:

„Kérjük, ne álljon az ajtó elé, mert a *vezető* zavarja a szabad kilátásban!”

Az egyik újszegedi járaton egy teljes szót „*felejtettek ki*”:

„*A vezetővel menet közben ... tilos!*”

A tanulság mindössze annyi: csak megfelelő nyelvi műveltséggel rendelkezők incsel-
 kedjenek a nyelv ördögével! A számos igénytelenségből eredő példa pedig ismételten azt
 sugallja: figyeljünk oda! Talán nem *sokkból* áll...

Noll Katalin

